

คำถาม – คำตอบพิธีกรรม ชุดที่ 1

นายจารีต

1. นายจารีต หรือ MC มีบทบาทอะไรในพิธีกรรม

ในพิธีใหญ่ ๆ ที่มี นายจารีต หรือ MC และมีสังฆานุกร MC เป็นผู้กำกับให้พิธีกรรมดำเนินไปอย่างเรียบร้อย แต่อย่าแย่งหน้าที่ของสังฆานุกร และผู้ช่วยพิธีกรรม นอกจากนั้น หาก MC เป็นพระสงฆ์ก็ไม่ควรเป็นผู้ร่วมถวายมิสซานั้น จึงไม่ต้องใส่สโตลา และไม่ควไปแจกศีลด้วย หากมีฆราวาสที่มีความรู้ด้านพิธีกรรมเป็นอย่างดีก็สามารถให้เป็น MC ได้

ผู้ช่วยพิธีกรรม

2. ผู้ช่วยมิสซาควรนั่งที่ไหน

ผู้ช่วยมิสซาควรนั่งในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นพระสงฆ์ได้ เพื่อคอยช่วยเหลือพระสงฆ์ มองดูว่าประธานต้องการอะไร ไม่ควรนั่งข้าง ๆ พระสงฆ์โดยหันหน้ามองไปที่สัตบุรุษ

3. การถวายกำยานต้องโยนกี่ครั้ง

หลังจากการเตรียมเครื่องบูชา ผู้ช่วยพิธีจะถวายกำยานแก่พระสังฆราช พระสงฆ์ และสัตบุรุษ การถวายกำยานนี้ไม่ได้เป็นการแสดงความเคารพต่อผู้ที่ถูกถวายกำยาน แต่เป็นเครื่องหมายที่ทำให้ทุกคนที่ร่วมในบูชามิสซาลับกลายเป็นเครื่องบูชาพร้อมกับเครื่องบูชาบนพระแท่น วิธีการโยนกำยานที่ถูกต้องคือ ให้โยนกำยานจำนวนเท่ากัน คือ 2 คู่ (1-1 ลง 1-1 ลง) ไม่ว่าจะให้แก่พระสังฆราช พระสงฆ์ หรือสัตบุรุษ

4. เณรที่ช่วยพิธีกรรมช่วยประธานในพิธีถือถ้วยกาลิกส์เวลาแจกศีลมหาสนิทแบบมีสองรูปปรากฏได้หรือไม่

สามารถให้ผู้ช่วยพิธีช่วยถือถ้วยกาลิกส์ได้ โดยให้ประธานต้องเป็นคนหยิบแผ่นปังจุ่มลงในพระโลหิต และต้องเป็นคนพูดว่า “พระกายและพระโลหิตของพระคริสตเจ้า”

5. ต้องสั่นกระดิ่งตอนพระสงฆ์สวดบทอัญเชิญพระจิตก่อนจะเสกศีลหรือไม่

ไม่ต้องสั่นกระดิ่งในเวลานี้ เพราะมีบทสวดที่สำคัญ การสั่นกระดิ่งจะไปกลบบทสวดนั้น นอกจากนั้น ยังไม่จำเป็นต้องสั่นกระดิ่งเวลาเสกศีลก็ได้ เพราะเป็นธรรมเนียมก่อนสังคายนาว่าติดกันที่ 2 ซึ่งทำมิสซาภาษาละติน สัตบุรุษก็มิวแต่ทำกิจอย่างอื่นอยู่ เช่น สวดสายประคำ อ่านหนังสือศรัทธา ไปสวดขอที่หน้ารูปพระอยู่ ฯลฯ การสั่นกระดิ่งจึงเป็นการเรียนสัตบุรุษให้หันความสนใจมาที่พระแท่น ในปัจจุบันไม่ได้เป็นแบบนั้นแล้ว การสั่นกระดิ่งจึงไม่จำเป็น ส่วนการตีฆ้อง 1 ครั้ง ก็สามารถทำได้เพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรม

สังฆานุกร

6. ในพิธีมิสซาสังฆานุกรรับศีลมหาสนิทตอนไหน

ตามหลักพิธีกรรม สังฆานุกรไม่ใช่ผู้ร่วมถวายบูชามิสซา แต่เป็นผู้ช่วยประธานในพิธี เวลาพระสังฆราชบิปังแล้วแบ่งให้พระสงฆ์ ไม่ต้องแบ่งให้สังฆานุกร แต่หลังจากที่พระสงฆ์รับพระกายและดื่มพระโลหิตแล้ว สังฆานุกรจึงมารับศีล โดยสังฆานุกรเป็นผู้ดื่มพระโลหิตเป็นคนสุดท้าย

7. สังฆานุกรสามารถปกศีระหอยพรได้หรือไม่

ถ้าสังฆานุกรต้องเป็นประธานในพิธีนพวารแม่พระนิจจานุเคราะห์ ก็สามารถใช้มือปกศีระหอยพรสัตบุรุษได้ ถ้าหากไม่มีพระสงฆ์อยู่ แต่ถ้ามีพระสงฆ์ต้องเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ที่จะอวยพรสัตบุรุษ

พระสงฆ์

8. ในพิธีมิสซาที่มีพระสงฆ์มาร่วมเป็นจำนวนมาก ใครจะเป็นผู้แจกศีลให้พระสงฆ์

การแจกศีลมหาสนิทให้พระสงฆ์ มี 3 แบบ ประธานไปมอบให้แต่ละคน ประธานส่งต่อให้พระสงฆ์ไปส่งต่อกัน และประธานส่งให้สังฆานุกรแล้วสังฆานุกรเดินไปส่งให้พระสงฆ์แต่ละท่าน

9. การแจกศีลมหาสนิทโดยวางแผ่นปังและถ้วยกาลิกส์บนพระแท่น แล้วให้สัตบุรุษมาหยิบแผ่นปังเอง และดื่มเองทำได้หรือไม่

ปัจจุบันไม่อนุญาตให้ทำได้แล้ว เพราะต้องมีการส่งให้จากประธานซึ่งเป็นเครื่องหมายอย่างหนึ่งของศีลมหาสนิทซึ่งพระเยซูเจ้าทรงมอบให้เราโดยผ่านมือของพระสงฆ์

10. พระสงฆ์ต้องบิแผ่นปังตอนไหน

บิปังช่วงบทลูกแกะพระเจ้า แต่สังเกตพบว่า พระสงฆ์บางท่านบิแผ่นปังเวลาสวดบทเสกศีล การปฏิบัติเช่นนี้ ไม่ถูกต้องกับธรรมเนียมของพระศาสนจักร และในช่วงสวดบทเสกศีลไม่ใช่การแสดงละคร แต่เป็นการเล่าเรื่อง มิฉะนั้น ถ้าหักปังแล้วก็ต้องเอาไปแจกด้วย ไม่ใช่ยังเก็บไว้ การบิปังมีความหมาย การบิปังคือตอนพระเยซูเจ้าสิ้นพระชนม์ เพื่อที่เราจะนำไปแบ่งให้แก่กันและกัน จึงไม่ควรที่ประธานในพิธีบิแผ่นปังแล้วยังเก็บไว้อยู่แล้วเอาแผ่นอื่นแจก ต้องให้เห็นเครื่องหมายของการแจกแบ่งจากปังแผ่นเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องเก็บไว้ทั้งสองส่วนเพื่อยกชูหลังจากบทลูกแกะพระเจ้า และเมื่อชูแผ่นปังที่ถูกบิแล้วขึ้นแสดง ต้องมีจันรองศีลหรือถ้วยกาลิกส์รองรับ

11. การประชาสัมพันธ์ก่อนจบมิสซาควรใช้เวลาใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

การประชาสัมพันธ์ควรทำหลังจากประธานสวดบทภาวนาหลังรับศีล เพราะบทภาวนานี้เกี่ยวข้องกับการรับศีล จะต้องอยู่ด้วยกันกับการรับศีล มิฉะนั้น คงต้องเปลี่ยนชื่อบทภาวนานี้เป็นบทภาวนาหลังการประชาสัมพันธ์

12. ในมิสซาบวชพระสงฆ์ ให้พระสงฆ์ใหม่อวยพรช่วงไหน

ให้พระสงฆ์ใหม่อวยพรหลังจากที่ประธานในพิธีอวยพรจบแล้ว

สัตบุรุษ

13. เวลาพระสงฆ์สวดเบา ๆ ว่า “ขอพระกายพระคริสตเจ้าจงคุ้มครองข้าพเจ้าจนกว่าจะได้รับชีวิตนิรันดร”

สัตบุรุษควรตอบ “อาแมน” หรือไม่

สัตบุรุษไม่ต้องตอบว่า “อาแมน” เวลาพระสงฆ์สวดบทนี้ เพราะเป็นการสวดส่วนตัวของพระสงฆ์ก่อนจะรับศีล เมื่อสัตบุรุษอยู่ต่อหน้าพระสงฆ์ที่กำลังส่งแผ่นศีลให้ และกล่าวต่อผู้รับศีลว่า “พระกายพระคริสตเจ้า” สัตบุรุษต้องตอบ “อาแมน” เป็นการยืนยันความเชื่อของตน

14. มีวิธีใดที่จะป้องกันไม่ให้คนที่ไม่ใช่คาทอลิกออกไปรับศีลมหาสนิท

วัดในเมือง ซึ่งมีคนแปลกหน้ามาร่วมมิสซาจำนวนมาก ควรมีเจ้าหน้าที่ปฎิคม ซึ่งเป็นผู้ที่คอยดูแลความเรียบร้อยในวัด คอยสอดส่องดูเวลาที่สัตบุรุษออกไปรับ ให้ดูว่าหากใครรับศีลไป แล้วไม่รับเข้าปาก หรือมีท่าทางที่ผิดสังเกต ให้เข้าไปหาคนนั้นด้วยความสุภาพ และอธิบายให้เขาเข้าใจว่าศีลมหาสนิทคือสิ่งที่สงวนไว้เฉพาะคาทอลิกเท่านั้น แต่สำหรับในวัดนอกเมือง สัตบุรุษมักจะรู้จักกันอยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมี

15. เวลาแจกศีลมหาสนิท ควรพาเด็กเล็ก ๆ ที่ยังไม่ได้รับศีลมหาสนิทออกมาหรือไม่

ในแง่ของการอภิบาล พ่อแม่สามารถนำเด็ก ๆ ออกมาได้เพื่อรับพรจากพระสงฆ์ที่แจกศีล แต่อย่าแจกสิ่งใดให้เด็ก ไม่ว่าจะเป็นขนมปัง ลูกกวาด หรือแม้แต่แผ่นปังที่ยังไม่ได้เสก เพราะจะทำให้เด็กสับสน ไม่สามารถแยกแยะได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้น ยังเสนอให้เด็ก ๆ ที่ออกมา เอามือไขว้กันไว้ที่หน้าอก เพื่อพระสงฆ์ผู้แจกศีลจะได้รู้ว่า ไม่ต้องแจกศีลให้ เนื่องจากบางครั้งก็เดายากว่าเด็กคนไหนได้รับศีลมหาสนิทแล้วหรือยัง

16. บทเพลงรับศีล ควรขับร้องจนถึงช่วงเวลาใด

การขับร้องบทเพลงรับศีล สามารถร้องได้ตั้งแต่พระสงฆ์เริ่มรับศีลมหาสนิท แต่ไม่จำเป็นต้องร้องตลอดเวลาจนพระสงฆ์ทำความสะอาดถ้วยกาลิกส์เรียบร้อย ควรให้มีเวลาสำหรับรำพึงภาวนาเงียบ ๆ ไม่จำเป็นต้องมีการสวดบทภาวนาร่วมกัน แต่ควรให้แต่ละคนภาวนาในใจเงียบ ๆ

17. เวลาสวดบทข้าแต่พระบิดาในมิสซา ต้องสวดอย่างไร

ทุกคนเริ่มสวดพร้อมกันว่า “ข้าแต่พระบิดาของข้าพเจ้าทั้งหลาย” ไม่ใช่ประธานสวดนำคนเดียว

18. หลังมิสซาจบแล้วต้องสวดบทอะไรอีกบ้าง

เมื่อมิสซาจบแล้ว พระสงฆ์กล่าวส่งสัตบุรุษ ให้ออกไปดำเนินชีวิตตามที่พระคริสตเจ้าทรงสอน ไม่จำเป็นต้องมีคนนำสวดประกาศให้เชิญคุกเข่า แล้วสวดบทสวดต่าง ๆ แต่ควรให้แต่ละคนมีเวลาสวดส่วนตัวเงียบ ๆ มากกว่า

(ที่มา จากการประชุมสามัญ คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพิธีกรรม 1/2555)